

GAN

ALF

BET

GIMMEL

DALET

HEE

WAW

DE GRANAATAPPELBOOM VAN SAVTA RIVKA

en andere verhalen over Jeroesjalajiem

JELED-NIK Afdeling Onderwijs

Bewerking: Henny van het Hoofd
Omslag: Marchien Mayer

Gebaseerd op: Ofra Weisman en Miriam Snapir: Jerusalem – curriculum for young children. W.Z.O. Jeruzalem

Vertaling en bewerking: Henny van het Hoofd
Illustraties: Marchien Mayer

Dit boekje is onderdeel van het landelijke JELED-NIK leerplan voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar. Voor meer informatie: www.jeled.net of henny@nik.nl

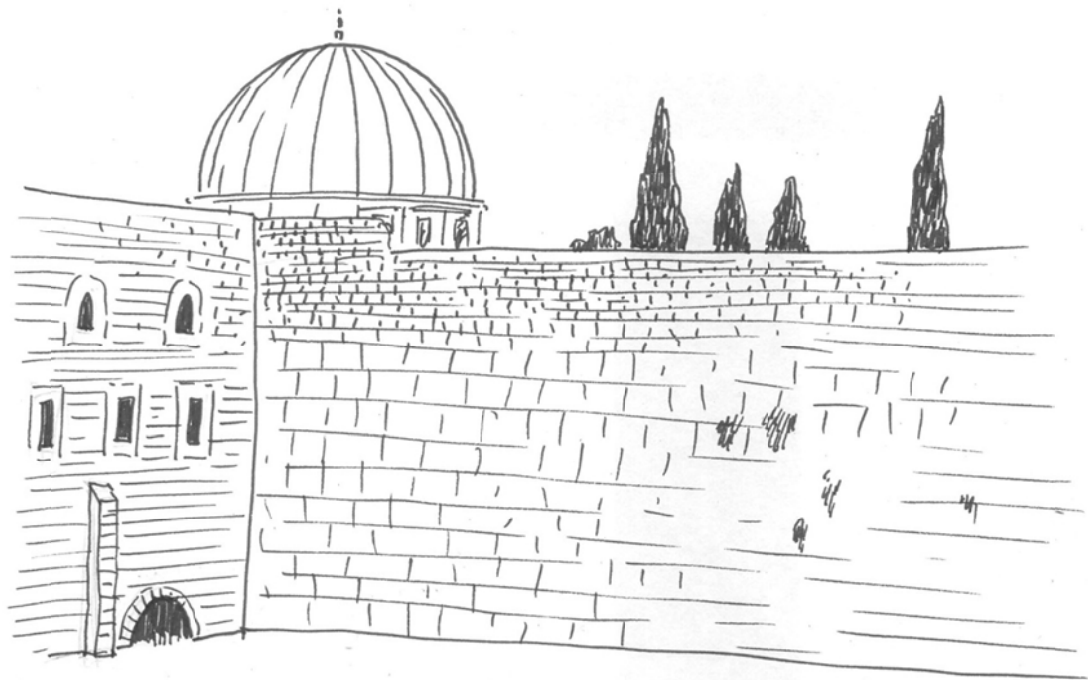
JELED-NIK Adeling Onderwijs - Jewish European Learning Experience Dot.net

VERHALEN OVER JEROESJALAJIEM

Verhaal 1 De granaatappelboom van Savta Rivka bladzijde 1

Verhaal 2 De Bakker en de Dief bladzijde 8

Verhaal 3 Van Zes Dagen en Zeven Poorten bladzijde 15

VERHAAL 1 DE GRANAATAPPELBOOM VAN SAVTA RIVKA

'Tik, tik, tik' klonk het tegen het raam. Ronith keek meteen op uit haar boek. 'Het regent!', riep ze. Dikke druppels gleden langs het glas naar beneden. De eerste regen van het jaar, na een lange droge zomer. Binnen een paar tellen stond Ronith al buiten, samen met de andere kinderen uit het flatgebouw. 'Regen, regen!', zongen ze. De kleinste kinderen klaptten in hun handen en stampten door de plassen. Hoera, het regent!

De regen tikte op de bladeren van de oleanderstruiken en op de takken van de palmen. Langs de blaadjes van de granaatappelboom gleden druppels naar beneden. Van alle bomen en planten in de tuin hield Ronith nog het meest van de granaatappelboom. Want dat was háár boom. Abba en Ima hadden hem geplant toen ze nog maar heel klein was. Nu was Ronith al acht jaar en dat is heel groot, tenminste, dat vond ze zelf. Maar de boom had haar ingehaald. Die was nóg groter dan zij.

Ronith keek naar de granaatappels die aan de boom groeiden. Jammer, ze waren allemaal nog te klein of te groen om ze te kunnen plukken. Wacht even, daar zag ze een rijpe. Hij had zich verstopt tussen de bladeren en hing zo hoog dat Ronith er net niet bij kon. 'Ronith, binnenkomen!', riep Ima. 'Gauw onder de douche! Het is al bijna sjabbat!'

'Ima, kijk, de eerste granaatappel!' wees Ronith. Ima zag het. 'Kom, dan zullen we hem nog voor sjabbat plukken' zei ze. Even later had Ima de granaatappel al in haar hand. 'Wat een mooie' zei ze bewonderend. Ronith keek naar de rode, glanzende granaatappel met het grappige kroontje. 'De allermooiste die ik ooit gezien heb' zei ze.

's-Avonds moest iedereen de granaatappel bewonderen. 'Weet je wie er heel blij mee zou zijn?' vroeg Abba. 'Savta Rivka'. 'Dan ga ik hem morgen naar haar toe brengen' zei Ronith. Ze hield heel veel van haar oma en daarom vond ze het helemaal niet erg om de granaatappel aan haar te geven. 'Vraag dan meteen of Savta Rivka je het verhaal van de granaatappelboom wil vertellen', zei Abba. 'Het is niet zomaar een granaatappel. Hij is gegroeid aan een heel bijzondere boom'. Die nacht droomde Ronith van rode, glanzende granaatappels die zomaar uit de lucht kwamen vallen...

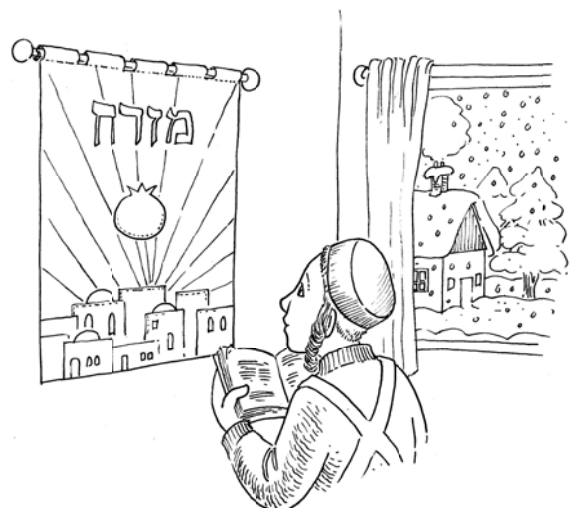
Sjabbatmiddag. Ronith is op weg naar Savta Rivka. Voorzichtig houdt ze een mandje vast. Daarin zit een heleboel papier.... En de granaatappel! Savta Rivka woont ver weg, in Katamon, bijna een half uur lopen. Gelukkig is het niet meer zo heet als in de zomer en is het opgehouden met regenen. Onderweg kijkt Ronith naar alle bomen. Ze ziet nog geen enkele rijpe granaatappel.

Savta Rivka zit op het mirpèsèt (balkon). Ze is heel blij met de mooie granaatappel, maar nog veel blijer dat ze Ronith ziet! 'Savta, wil je me vertellen over je granaatappelboom?' vraagt Ronith. 'Abba zegt dat je daar een heel mooi verhaal over weet'. Savta lacht. Ze kijkt naar de granaatappel. 'In een granaatappel zitten pitjes' zegt ze. 'Sommige mensen zeggen dat het er precies 613 zijn, net zoveel als er mitzwot in de Tora staan. Uit die pitjes kunnen nieuwe granaatappelbomen groeien. Jouw boom komt van een pitje van de granaatappelboom van je vader. En zijn boom komt weer van mijn boom'. 'En jouw boom, Savta?' vraagt Ronith. 'Dat is een lang verhaal' zegt Savta.

'Het verhaal van deze granaatappel begint bij mijn betovergrootvader' vertelde Savta Rivka. 'De opa van mijn opa dus. Toen hij nog een kleine jongen was woonde hij niet in Jeroesjalajiem, maar in een dorpje in Rusland. Hij had nog nooit een echte granaatappel gezien, want in het deel van Rusland waar hij woonde is het in de winter erg koud. Daar groeien geen granaatappelbomen.

Toch wist hij hoe ze er uit zagen. Bij hem thuis hadden ze een mizrach, dat is een bord of een plaat die de richting van Jeroesjalajiem aangeeft. Op het mizrach stonden plaatjes van de stad, maar ook een granaatappel.

Mendel, want zo heette hij, keek vaak naar dat mizrach. Hoe zou het in Jeroesjalajiem zijn? En hoe zou zo'n granaatappel smaken – als een gewone appel? Hij droomde er van om daar te wonen en er Tora te leren, het liefst onder een granaatappelboom!

Op een dag hoorde Mendel van een groep mensen dat ze van plan waren om naar Erets Jisraeel te gaan. Meteen wist hij dat hij mee wilde. Zijn ouders waren daar erg verdrietig om: ze wisten dat ze hem nooit meer terug zouden zien.

Het zou een lange reis worden, vol gevaren. Je kon toen niet zomaar in een vliegtuig stappen: die bestonden nog helemaal niet. Het grootste deel van de weg moest Mendel lopen!

Na een paar jaar kwamen ze eindelijk in Erets Jisraeel. Het zag er toen heel anders uit dan nu. De Staat Israël bestond toen nog niet. Er woonden maar heel weinig joden en de meeste waren erg arm. Jeroesjalajiem was toen nog maar klein: alleen wat we nu de 'Oude Stad' noemen was er maar.

Het eerste waar Mendel naar toe ging toen ze in Jeroesjalajiem aangekomen waren was de Kotel. Hij was heel blij dat hij er eindelijk was, maar tegelijkertijd ook verdrietig omdat hij er aan dacht hoe Jeroesjalajiem er lang geleden uit zag: een mooie stad waar heel veel joden woonden, met in het midden het Beet Hamikdasj, de Tempel.

Daarna ging hij op zoek naar een granaatappelboom! Iemand wees hem een boom met mooie rode bloemen aan. Iedere dag ging Mendel naar de boom kijken. Hij gaf hem water en sprak er zelfs tegen. Toen de eerste granaatappel rijp was heeft hij hem meteen geplukt. Een paar jaar later is Mendel getrouwd met Lea, een meisje uit Jeroesjalajiem. Ze woonden in een kamer, in een huis dat rondom een binnenplaats gebouwd was, net zoals heel veel huizen in die tijd. Toen de zoon van Mendel en Lea geboren was hebben ze een van de pitjes op de binnenplaats geplant. Als er een mooie boom uit het pitje gegroeid is zal het beter gaan met Jeroesjalajiem, zei Mendel. Onze zoon zal zien dat er heel veel joden in de stad komen wonen en dat iedereen hier in vrede met elkaar zal leven!

'En zo gaat het verhaal verder', vertelt Savta Rivka. 'Toen het jongetje groot werd, trouwde hij met mijn overgrootmoeder Rivka, naar wie ik genoemd ben. Toen zij kinderen kregen was de granaatappelboom al zo groot dat er mooie rijpe granaatappels aan kwamen'.

'En toen hebben ze daarvan weer een boom voor hun kinderen geplant?' vroeg Ronith. 'Precies', zei Savta Rivka. Een van die kinderen was mijn opa. En zo ging het door: altijd stond er een boom op de binnenplaats van het huis, en altijd hoopte iedereen dat er vrede voor alle mensen in Jeroesjalajiem zou zijn wanneer de boom groot geworden was. Ook toen ik geboren werd, nog steeds in datzelfde kleine huisje, werd er een boom geplant. Ik was er heel trots op dat ik een achter-achterkleinkind was van Mendel. En dat mijn boom een achter-achterkleinboom was van zijn boom!

Savta Rivka nam een slokje thee. Ronith zag het oude huisje met de binnenplaats en haar oma als klein meisje met vlechten. 'Iedereen hield van de boom', vertelde Savta Rivka. 'Er stond een bank onder. Mijn vader en mijn opa leerden daar Tora, ik speelde er met mijn poppen, mijn moeder zat er met de buurvrouwen, en als we bezoek kregen dronken we thee onder de boom. Het was de mooiste en de koelste plaats van de hele stad'.

'Bestaat de boom nog?' wilde Ronith weten. 'Ik zou hem zo graag eens willen zien!' 'Ja en nee', zei Savta Rivka. En ze vertelde verder.

'Er kwamen steeds meer joden naar Jeroesjalajiem, uit alle landen. Nog even, dan zouden we een eigen joods land krijgen: Israël. Veel Arabieren waren het daar niet mee eens. Ze gingen ons aanvallen. De meeste joden woonden toen al niet meer in de Oude Stad, maar in de nieuwe wijken daarbuiten. Er kwamen joodse soldaten naar de Oude Stad toe om ons te helpen.

Op een dag riepen deze soldaten iedereen bij elkaar. 'We kunnen jullie niet langer meer beschermen', zeiden ze. 'Alle joden moeten de Oude Stad binnen een paar uur verlaten. Precies om twaalf uur met iedereen bij de Zionpoort staan. Van daaruit zal het leger jullie naar de Nieuwe Stad brengen'.

'Ik begreep niet precies wat er allemaal gebeurde. Waar gingen we naar toe? Wat gaat er met ons huis gebeuren?' vroeg ik. Mijn vader en moeder vertelden me dat ik de dingen die ik graag mee wilde nemen in een koffer moest doen. Ik zag dat ze huilden. Wat moest ik meenemen? Mijn mooie sjabbatjurk, en mijn nieuwe schoenen. Ook pakte ik mijn lievelingsboeken en mijn pop. 'Rivka, neem nog een paar jurken mee', zei mijn moeder. 'Ik weet niet hoelang het duurt voordat we hier weer terugkomen'.

Toen we klaar waren met pakken gingen we naar de binnenplaats. Daar stonden alle burens, met koffers en grote tassen. Mijn vader ging naar sjoel en haalde de Torarollen. Daarna liepen we in de richting van de Zionpoort. Ik keek nog even achterom, naar ons fijne huis met de binnenplaats en de boom. Ik zag dat er nog één granaatappel aan hing, een oude van vorig jaar. Hij was helemaal opengebarsten, je kon alle pitjes zien. Vlug pakte ik een paar pitjes en stopte ze in mijn zak. 'We zullen hier terugkomen', hoorde ik mijn vader zeggen. 'Er hebben altijd joden in de Oude Stad gewoond'.

Terwijl we Hatikwa zongen liepen we met zijn allen naar de Zionpoort, degenen die de Torarollen droegen gingen voorop. Ik zag dat alle mensen tranen in hun ogen hadden. Terwijl we Hatikwa zongen liepen we met zijn allen naar de Zionpoort, degenen die de Torarollen droegen gingen voorop. Ik zag dat alle mensen tranen in hun ogen hadden. Daarna ging het heel snel. De soldaten brachten ons naar de nieuwe stad. Daar kregen we na een tijdje een ander huis. Het was groter dan dat in de Oude Stad, maar toch misten we het huis met de boom en de binnenplaats iedere dag.

Vanaf het dak van ons nieuwe huis konden we de Oude Stad zien. We waren er heel dichtbij, maar we konden er toch niet naar toe. Er was een hoge betonnen muur dwars door Jeroesjalajiem gebouwd. De nieuwe stad lag in Israël en de oude stad in Jordanië.

Mijn vader stond vaak op het dak in de richting van de oude stad te kijken. 'Daar hebben we gewoond' wees hij dan. Maar hoe goed ik ook keek, ons huis met de binnenplaats en de boom kon ik nooit zien'.

'Zo gingen de jaren voorbij. Ik werd groter, en trouwde met je opa. Toen je vader geboren werd heb ik een van de pitjes in de tuin geplant. Al gauw groeide er een boompje uit. Toen je vader net zo oud was als jij nu bent, brak de Zesdaagse Oorlog uit. We waren erg bang, maar toen gebeurde het ongelofelijke: het leger veroverde de Oude Stad.

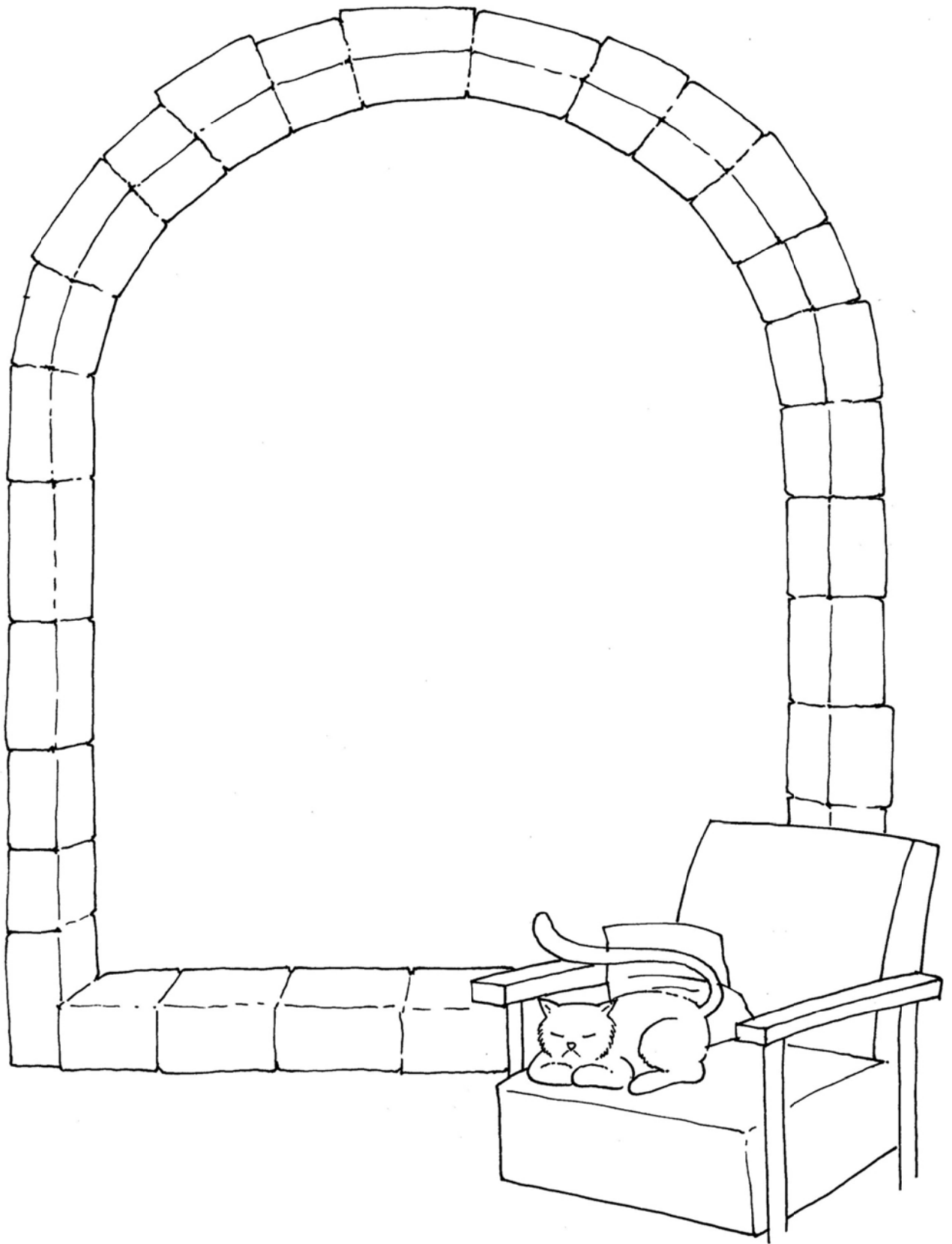
De betonnen muur werd meteen omver gehaald, en we konden weer overal heen: naar de Kotel, naar de joodse wijk van de Oude Stad. Ons huis en de binnenplaats waren weg. Ook de boom was er niet meer, maar eigenlijk ook weer wel. In de tuin van ons nieuwe huis stond de granaatappelboom van je vader, die gegroeid was uit een van de pitjes die ik had meegenomen uit de oude stad'.

Ronith keek naar de granaatappel. Ze dacht aan Mendel uit Rusland, aan Savta Rivka en haar vader. Allemaal hadden ze een granaatappelboom gehad, en allemaal hadden ze gehoopt op vrede voor Jeroesjalajiem.

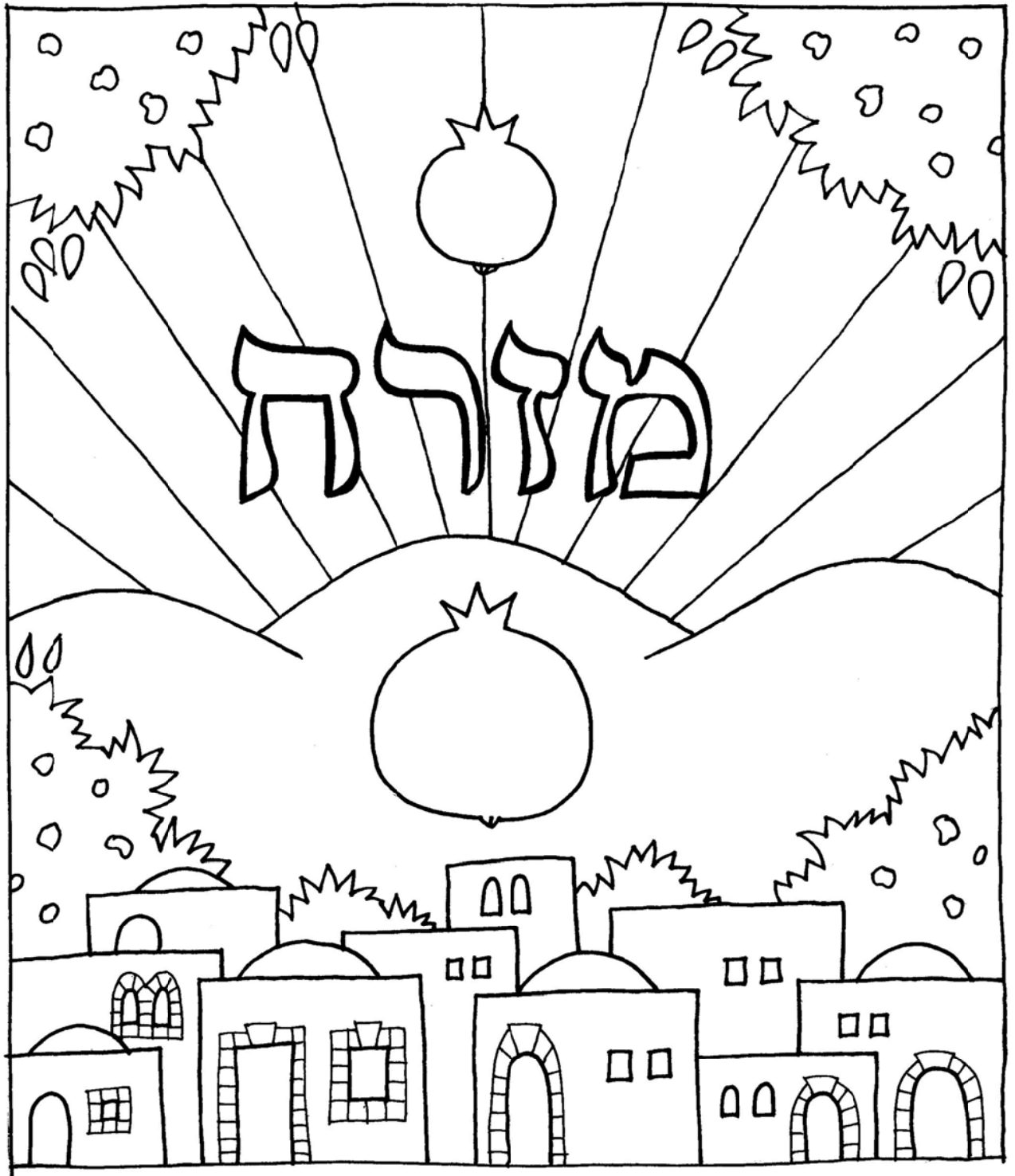
Jeroesjalajiem was nu een mooie, grote stad waar heel veel joden woonden. Wat zou Mendel blij geweest zijn als hij de stad nu had kunnen zien! Jeroesjalajiem was nu de hoofdstad van een joods land: Israël. Toen Savta Rivka een meisje was, bestond Israël nog niet eens. Toen haar vader klein was, kon hij niet eens naar de Oude Stad toe: er was een hoge betonnen muur. Zij kon er heen wanneer ze maar wilde.

Ook nu is het nog steeds geen vrede, dacht Ronith. Maar toch weet ik zeker dat wanneer mijn boom groot is, het vrede zal zijn voor alle mensen die in Jeroesjalajiem wonen!

☺ Teken de granaatappelboom bij Ronith in de tuin:

☺ Kleur het mizrach van Mendel:

'Ik heb een verrassing voor jullie', zei Aliza. Vol verwachting keken alle kinderen van groep 6 naar haar. Aliza was de leukste juf van de hele school en als zij iets bedacht was het meestal heel spannend.

'Zoals jullie weten is het volgende week Jom Jeroesjalajiem', begon ze. 'Meestal nodigen we dan iemand uit in de klas om te vertellen over de Zesdaagse Oorlog, of gaan we met zijn allen picknicken en liedjes over Jeroesjalajiem zingen. Maar deze keer wil ik iets heel anders doen'.

Aliza wachtte even. 'Dit jaar krijgen jullie een opdracht. Ieder groepje gaat iets vertellen over de geschiedenis van Jeroesjalajiem aan de hand van een voorwerp. Dat kan een potscherf zijn die je ergens hebt gevonden, een foto, een bloem of een oud boek, het maakt niet uit wat het is zolang het maar met de geschiedenis van de stad te maken heeft. En het groepje dat het origineelste voorwerp meebrengt mag als beloning de burgemeester interviewen voor de schoolkrant. Jullie krijgen morgenochtend vrij om er aan te werken. Veel succes!'.

'Wat een moeilijke opdracht', zuchtte Jaier tegen Doron die naast hem zat. 'Een voorwerp dat met Jeroesjalajiem te maken heeft...' . 'En liefst nog een beetje origineel ook', zei Michal. 'Anders winnen we natuurlijk nooit'.

'Ik ga mijn opa en oma vragen of ze misschien iets ouds hebben', zei Hadas, de vierde van het groepje. 'Ze zijn allebei in Jeroesjalajiem geboren, dus dat zou best kunnen'. 'Mijn moeder heeft wel eens goede ideeën,' zei Doron. 'Weten jullie wat: laten we naar huis gaan en er allemaal over nadenken' , zei Michal. 'Dan komen we morgenochtend bij elkaar om te zien wie het beste idee heeft'. 'Het kan wel bij mij thuis', stelde Hadas voor. 'Tot morgen, jongens!'.

De volgende ochtend zaten ze al vroeg bij elkaar: Hadas, Michal en Jaier. 'Waar blijft Doron nou', mopperde Hadas. 'Laten we maar alvast beginnen', zei Jaier. Hij haalde een envelop tevoorschijn. 'Ik mag de munt van de buurman lenen', zei hij trots. 'Het is een hele oude, nog uit de tijd dat de sultan van Turkije hier de baas was. Kijk maar, er staan allemaal Arabische letters op'. Voorzichtig liet hij de munt zien.

'Maar wat kunnen we er nog meer over vertellen?' vroeg Michal. 'Dat Jeroesjalajiem niet alleen voor joden maar voor iedereen een bijzondere stad is en dat er daarom altijd zoveel om gevochten wordt', zei Jaier.

'Ik mag de bruidsjurk van mijn oma laten zien', vertelde Hadas. 'Zij is hier geboren, maar haar familie komt uit Jemen. Die jurk is heel oud, haar moeder en oma hebben hem nog in Jemen gedragen. Ze was het eerste meisje in de familie dat in Jeroesjalajiem trouwde, er hangt een foto van haar in het Israël Museum. We kunnen vertellen dat de mensen die in Jeroesjalajiem wonen uit allerlei verschillende landen komen'.

'En wat heb jij meegebracht, Michal?' vroeg Jaier. 'Ik heb weer iets anders', vertelde Michal. 'Zoals jullie weten komt mijn familie uit Rusland en wonen we nog niet zo heel lang in Israël. In Moskou hadden we een foto van Jeroesjalajiem, die iemand voor ons had meegebracht. Elke avond keken we er naar en dan droomden we dat we er ooit zouden wonen. Toen we naar Israël gingen hebben we die foto meegenomen. We kunnen vertellen hoe belangrijk Jeroesjalajiem voor alle joden is, of ze nu in Israël wonen of niet'.

Op dat moment kwam Doron buiten adem aanrennen. 'Ik heb het!' riep hij. 'We gaan iets vertellen over een schieter!'. 'Een wät?' vroeg Michal. 'Dat woord ken ik helemaal niet!'. 'Ik heb er ook nog nooit van gehoord', zei Jaier. 'Wat is een schieter, Doron? Een soort geweer?'.

'Helemaal precies weet ik het ook niet', zei Doron. 'Maar het is iets dat met een bakker te maken heeft. Hier heb ik het adres waar we de schieter kunnen zien: het is een bakkerij'.

Omdat ze allemaal nieuwsgierig waren wat een schieter nu eigenlijk was besloten ze om meteen naar de bakkerij te gaan. Gelukkig was het niet zo ver weg. 'We komen voor de schieter', zei Doron. 'Zouden we die misschien even mogen zien?'. De bakker wees achter zich. Aan de muur hing een plankje met een steel er aan, het leek wel de peddel van een kano. Er hing een bordje bij: *'Dit is een schieter. Schieters werden vroeger gebruikt om de broden in de oven te schuiven en om ze er weer uit te halen. Deze schieter is gemaakt in 1860 en werd gebruikt in de bakkerij van mijn bet-overgrootvader in Jemin Moshe'*.

'Kijk, dat plankje is natuurlijk om de broden op te leggen', wees Jaier. 'En door de lange steel kan de bakker zijn handen niet branden als hij het deeg in de oven schuift of de broden er weer uithaalt', zei Hadas.

'Zo is het precies', knikte de bakker die achter het groepje was komen staan. 'Maar wat heeft deze schieter met de geschiedenis van Jeroesjalajiem te maken?' vroeg Michal. 'Lees de laatste zin nog maar eens goed', zei de bakker. 'Weten jullie waar Jemin Moshe is?'. 'Dat is toch bij de molen?' vroeg Doron.

'Weer goed', zei de bakker. 'Als jullie daar nu eerst eens heen gingen. Kijk er maar goed rond, er is een soort museum bij, en probeer maar of jullie iets meer te weten kunnen komen over de molen en over Montefiore. Daarna komen jullie hier weer terug, en dan zal ik het verhaal van de schieter vertellen'.

Zodra ze bij de molen aangekomen waren verdeelden ze de taken. 'Jaier en ik gaan informatie verzamelen over de molen', zei Doron. 'En de meiden gaan uitzoeken wie Montefiore was'.

Een uurtje later kwamen ze weer bij elkaar. Doron had een groot vel papier bij zich. 'In deze molen', zo begon hij, 'werd vroeger graan gemalen. Het meel werd voor een lage prijs verkocht aan arme mensen. Alle onderdelen van de molen komen uit Engeland. Ze zijn hier per schip naar toe gebracht. Dat was in 1860. Er waren toen nog geen vliegtuigen of auto's, dus ze hebben alles met kamelen en muilezels naar Jeroesjalajiem gebracht en hem hier weer in elkaar gezet. De molen is betaald door Sir Mozes Montefiore'.

'Ik denk dat ik de oplossing al weet', zei Michal tegen Doron. Haar ogen glinsterden. 'Maar ik verklap het nog niet. Luister eerst maar naar wat wij over Montefiore hebben gevonden'.

'Sir Mozes Montefiore', las Hadas voor, 'leefde van 1784 tot 1885. Hij is dus heel oud geworden, 101 jaar! Hij is geboren in Engeland en was heel erg rijk. Tijdens zijn leven bracht hij zeven keer een bezoek aan Jeroesjalajiem.

Alle joden woonden toen nog in de oude stad en de meeste waren heel arm. Montefiore probeerde ze te helpen door grond buiten de stad aan te kopen. Hij liet er huizen en kleine fabrieken neerzetten zodat ze daar konden werken. Ook deze molen heeft hij laten bouwen, daar konden arme mensen goedkoop hun graan laten malen. Vlakbij de molen kwam een bakkerij te staan. Het waren de eerste huizen buiten de oude stad. Deze huizen dus, hier in Jemin Moshe. Maar er waren maar heel weinig mensen die hier durfden te wonen: ze vonden het veel te gevaarlijk, want het was buiten de muren van de oude stad.

'Horen jullie dat?', zei Michal. Bij de molen hoorde een bakkerij! Dat is natuurlijk de bakkerij van de overgrootvader van onze bakker, die van de schieter!

Op een holletje gingen ze terug naar de bakkerij. 'We hebben het! Het was de eerste bakkerij buiten de oude stad!'

'Goed geraten!', lachte de bakker. 'Hier, ik heb nog een paar verse beigels over. Eet die maar lekker op, dan zal ik jullie intussen het verhaal van de schieter vertellen. Mijn betovergrootvader, de opa van mijn opa dus, is geboren in Jeroesjalajiem. De stad was toen nog maar klein: alleen het gedeelte dat we nu de 'Oude Stad' noemen was er, voor de rest niets. Als kind was hij heel arm. Zijn vader had vaak geen werk, en soms was er zelfs geen geld om eten te kopen. De huizen in de oude stad waren niet veel meer dan krotten: klein en vervallen. Als het regende liepen ze onder water, en in de zomer was het er gloeiend heet.

Sir Mozes Montefiore, over wie jullie nu vast wel iets weten, probeerde dat te veranderen. Hij kocht grond buiten de stad en bouwde daar huizen op die voor die tijd heel modern en groot waren. Maar er was bijna niemand die er durfde te wonen. De poorten van de oude stad gingen 's-Nachts op slot, en de mensen voelden zich dan veilig. Buiten de stad kon je gemakkelijk worden overvallen door rovers of aangevallen door wilde dieren.

Mijn betovergrootvader voelde er wel iets voor. En ondanks dat iedereen hem voor gek verklaarde ging hij in een van de huizen van Montefiore wonen. De molen was toen net gebouwd, en zodra hij hoorde dat er een bakker gezocht werd om brood te bakken van het meel bood hij zich meteen aan. Zo had hij werk, voldoende te eten en een modern huis voor zijn vrouw en kinderen.

Het nieuwe huis lag vlak naast de bakkerij. De eerste nacht dat ze er sliepen was heel eng. Er waren allerlei geluiden die je in de oude stad niet hoorde, zoals het gehuil van jakhalzen of het geschreeuw van roofvogels.

Midden in de nacht schrok Jakov, de jongste zoon van het gezin, wakker. Hij hoorde iets in de bakkerij! En dat was geen dier, maar een dief! Ondanks dat hij nog maar klein was ging hij meteen kijken. De dief zag hem niet. Jakov pakte de

schieter en sloeg er de dief mee op zijn kop. Die schrok natuurlijk ontzettend, maar toen hij zag dat Jakov nog maar een kleine jonen was, pakte hij de schieter beet en begon er aan te trekken. De schieter brak doormidden: Jakov had de steel en de dief het plankje! Intussen waren alle anderen ook wakker geworden, zodat de dief bang werd en zo snel als hij kon wegvluchtte.

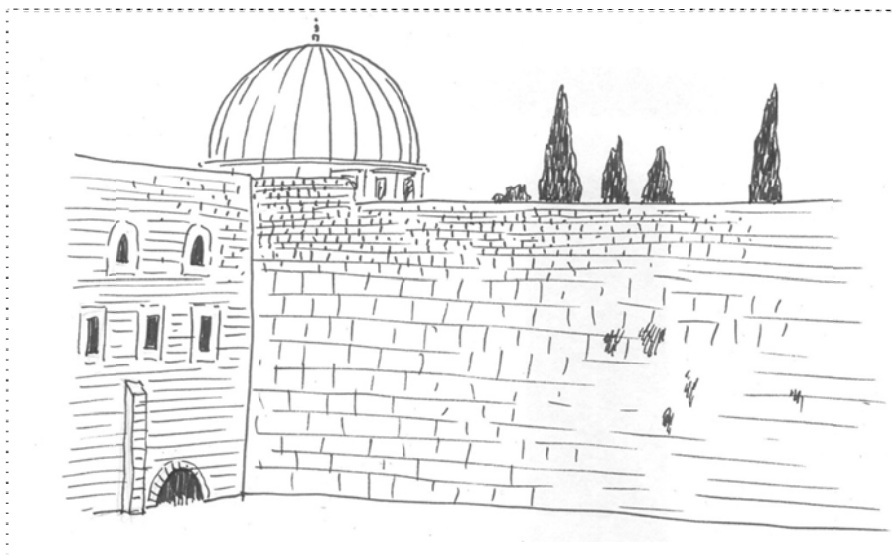
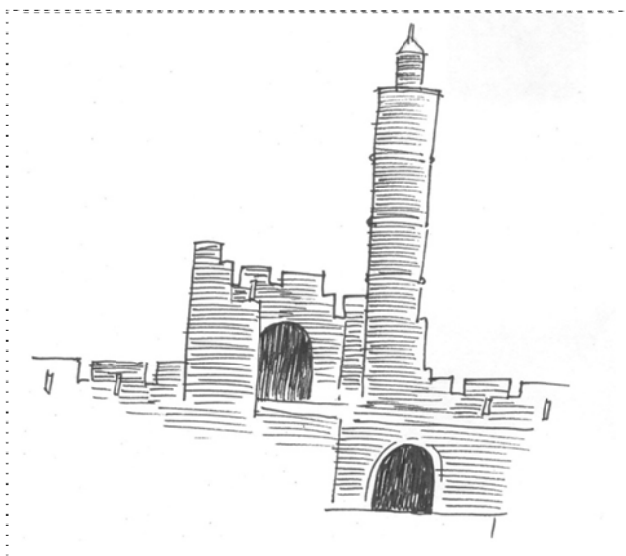
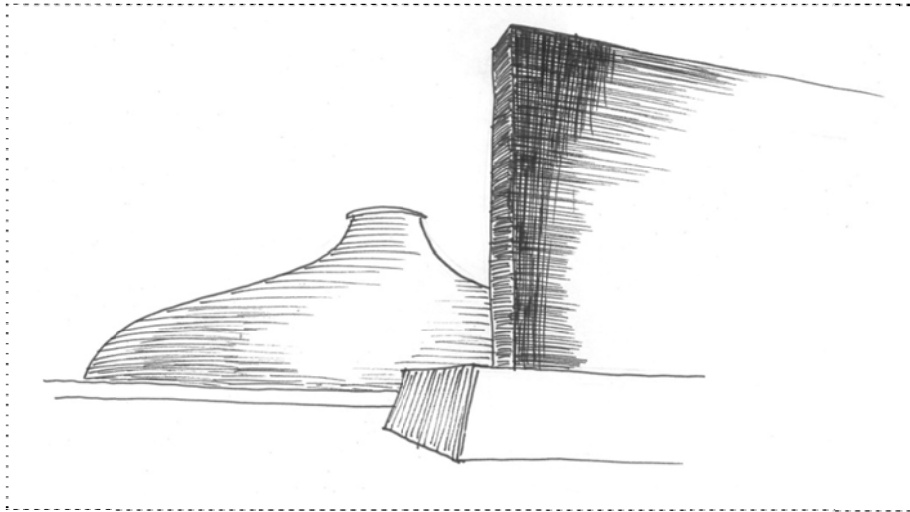

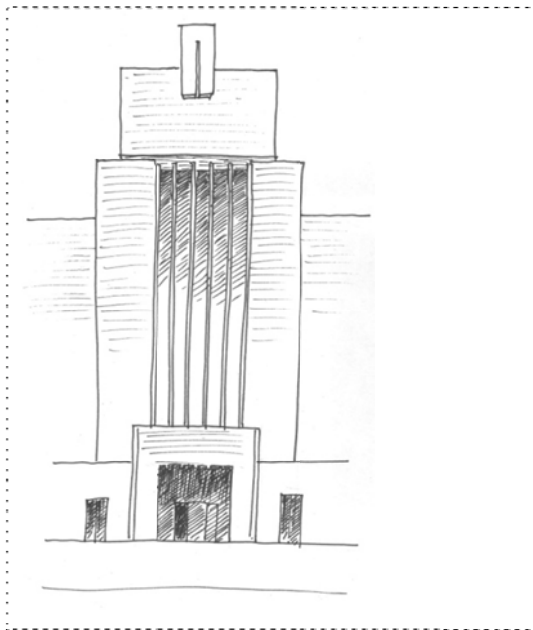
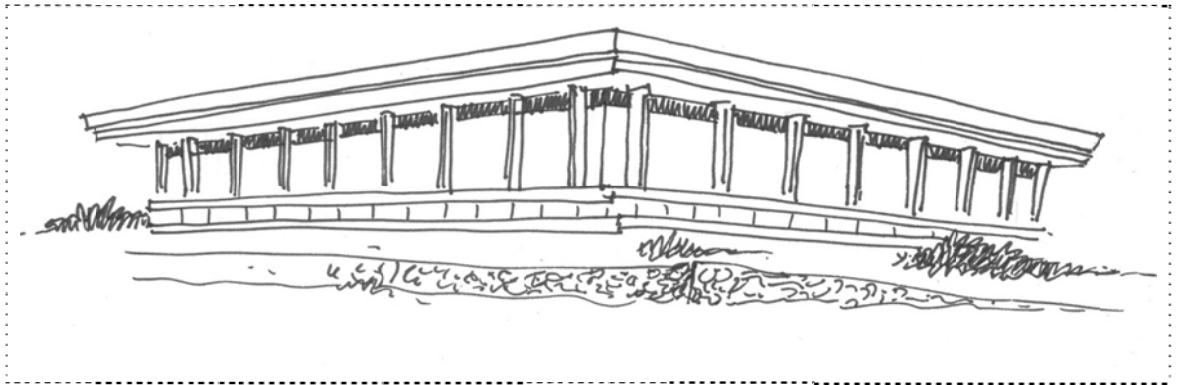
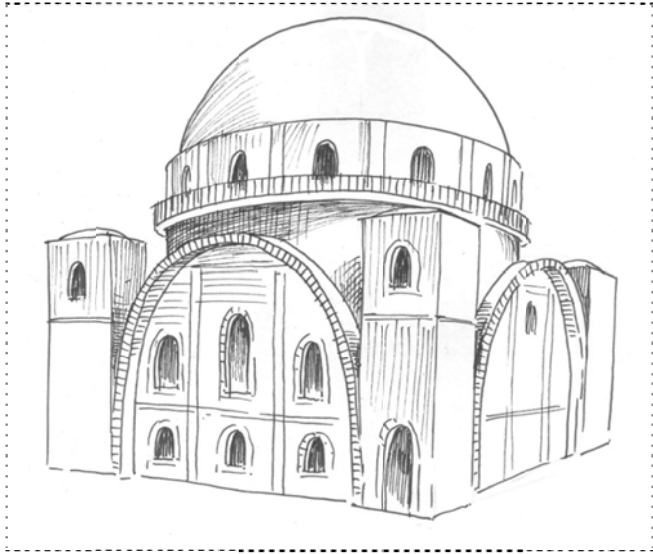
Jakov's vader keek een beetje verdrietig: nu kon hij geen brood meer bakken wat de schieter was stuk! Gelukkig kreeg Jakov een idee. Hij rende naar buiten, en ja hoor, daar lag het plankje van de schieter. De dief had het gewoon weggegooid! Samen met zijn vader heeft hij de schieter toen gerepareerd. Die dag kon je voor het eerst brood kopen buiten de oude stad. En omdat het goed en goedkoop was kwamen alle joden brood bij Jakov en zijn vader halen.

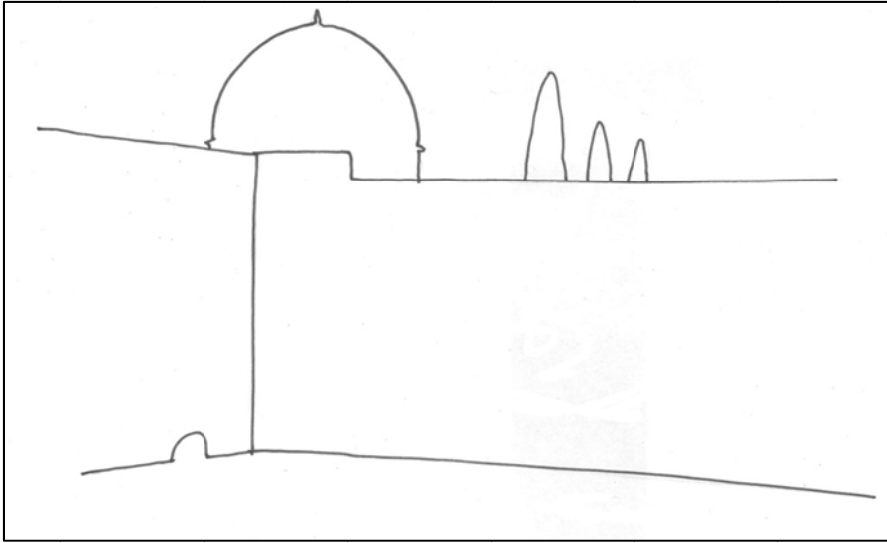
Als herinnering aan dit avontuur heeft deze oude schieter altijd in onze bakkerij gehangen, ook toen we niet langer in Jemin Moshe woonden. En we hebben nooit meer een dief in de bakkerij gehad. Ik denk dat ze bang zijn voor de schieter! 'Wat een mooi verhaal', zei Doron. 'Dankzij u krijgen we vast de eerste prijs', zei Michal. 'Een origineel voorwerp uit de oudste bakkerij en ook nog een spannend verhaal over een dief!'

En zo gebeurde het ook. Niemand in de klas wist wat een schieter was... zelfs juf Aliza niet!

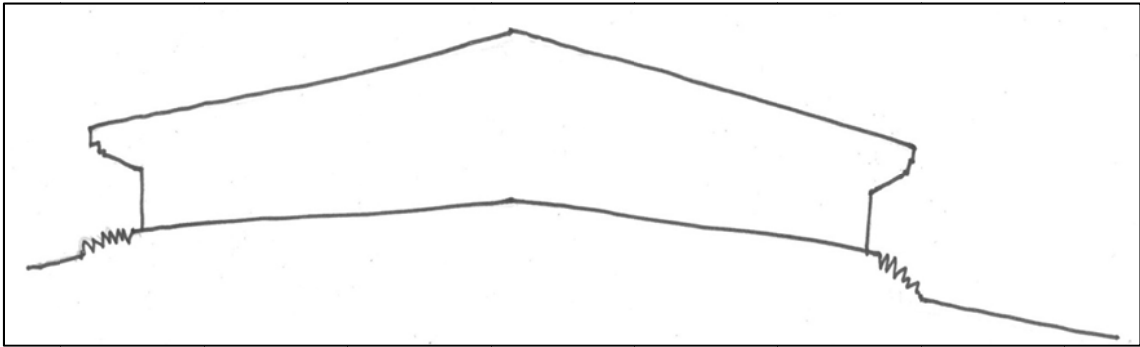
☺ Hier zie je een paar belangrijke gebouwen in Jeroesjalajem. Knip ze uit en plak ze op de goede plaats op bladzijde 13 en 14.

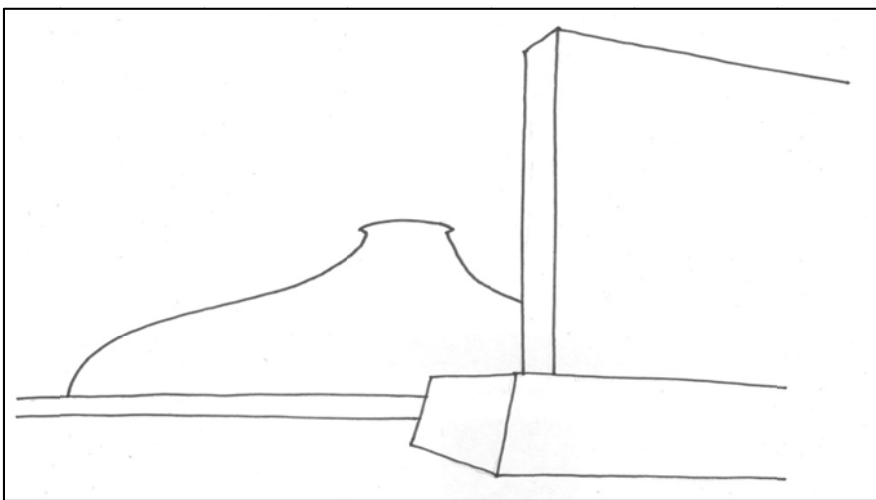

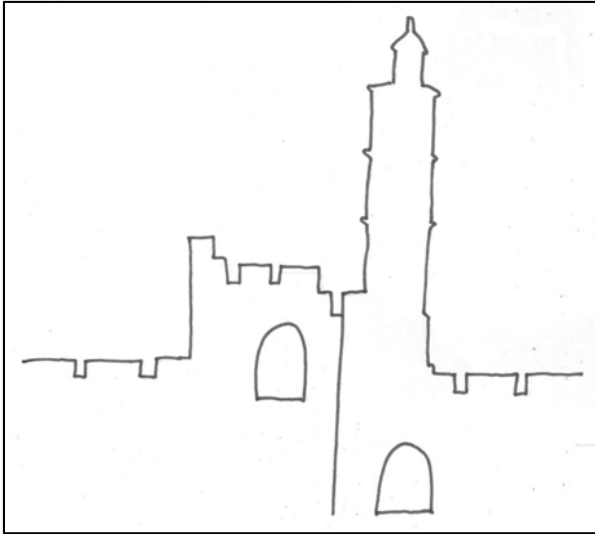
KOTEL

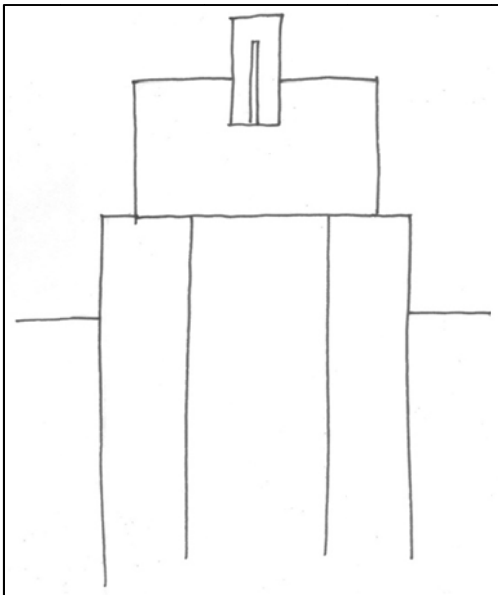
KNESSET

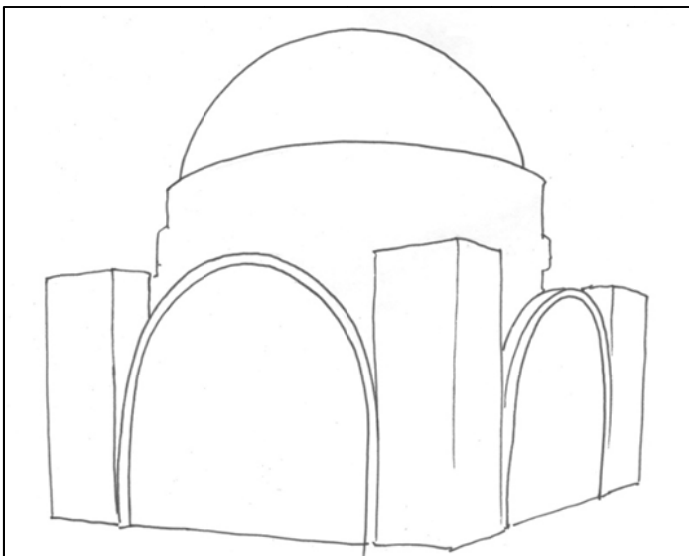
ISRAEL MUSEUM

MIGDAL DAVID - DAVIDSTOREN

GROTE SJOEL

CHOERVA SYNAGOGE

Bijna twintig jaar lang was Jeruzalem, de hoofdstad van Israël, een verdeelde stad. De Nieuwe Stad hoorde bij Israël, maar de Oude Stad bij Jordanië. De beide delen van de stad werden van elkaar gescheiden door een hoge betonnen muur.

In juni 1967 brak er oorlog uit in Israël. Die oorlog zou later bekend worden als de 'Zesdaagse Oorlog'. Het leger verweerde zich dapper tegen de vijanden en behaalde grote overwinningen. Na een paar dagen bereikten de soldaten de Oude Stad van Jeruzalem. Rondom de Oude Stad loopt een hoge muur met kantelen en acht poorten: zeven daarvan zijn open, maar een is altijd gesloten.

Terwijl de soldaten overlegden door welke poort ze het beste de stad binnen konden gaan begonnen alle poorten te bidden en te smeken: 'O, soldaten van Israël, gaan jullie toch door mij naar de Oude Stad'. 'Nee, kom alsjeblieft via mij!'. Het gebed van de poorten werd in de hemel gehoord, maar zelfs God en de engelen konden niet meteen beslissen door welke van de poorten de soldaten de stad binnen zouden trekken.

Toen sprak de engel Michaël: 'Alle poorten verdienen het om de poort te zijn waardoor het Israëliëse leger de stad zal binnentrekken. Laat iedere poort zelf vertellen waarom hij denkt dat juist hij daarvoor uitgekozen moet worden. Daarna kunt U beslissen welke poort het uiteindelijk wordt'.

God vond dit een uitstekend voorstel, en vroeg alle poorten om uit te leggen waarom ze dachten het meest in aanmerking te komen.

De Jaffapoort

Als eerste sprak de Jaffapoort. 'Er zijn twee belangrijke wegen die bij mij beginnen. De ene weg gaat naar Jaffa en Tel Aviv, dus naar de zee; de andere naar Chevron, waar onze voorouders Avraham, Sara, Jitschak, Rivka, Ja'akov en Lea zijn begraven. O, alstublieft, laat het Israëliëse leger via mij de Oude Stad binnengaan. Ik ben een heel sterke poort, en zal alles doen om ze te beschermen. En mijn buurman Migdal Davied, de Davidstoren, zal me daarbij zeker helpen. Samen zullen we ervoor zorgen dat de soldaten veilig de stad kunnen binnentrekken'.

Toen de engelen dit hoorden riepen ze: 'De Jaffapoort verdient het om gekozen te worden, want het is de sterkste poort van allemaal!'.

De Damascuspoort

Daarna sprak de Damascuspoort. Ik ben de grootste poort. Bij mij beginnen alle wegen die naar het noorden gaan. Laat de soldaten alstublieft via mij de stad binnenkomen'.

En de engelen besloten: De Damascuspoort moet het worden, want dat is de grootste poort van allemaal!

De Zionpoort

Maar toen sprak de Zionpoort. Ernstig klonk het: 'God in de Hemel! Ik heb dezelfde naam als Uw heilige stad: Tsion. Kijk toch naar me. Ik ben gewond en beschadigd van alle gevechten die om mij gevoerd zijn. Ik heb zoveel nederlagen en verdriet gezien – gunt u me nu eens de overwinning. Alstublieft, laat mij het worden!'.

En de engelen zeiden: De Zionpoort heeft gelijk. Hij verdient het om gekozen te worden, want hij heeft het meest moeten lijden van alle poorten!'.

De Mestpoort

Toen verhief de Mestpoort zijn stem. 'Lieve God, kijk eens naar mij. Ik voel me ellendig en ik schaam me. Mijn onderste helft is in de grond verdwenen. Eeuwenlang werd al het afval van Jeroesjalajiem aan mijn voeten gegooid. Maar begrijpt U me niet verkeerd – ik word liever bedolven onder het vuilnis van Jeroesjalajiem dan onder kostbare edelstenen.

Iedere dag kijk ik naar de Kotel aan de overkant. En als de muur huilt om alles wat het joodse volk is overkomen, dan probeer ik hem te troosten'. 'Dat is zo', bromde de Kotel.

En de engelen beweerden: 'Misschien moeten we de eer aan de Mestpoort geven. Hij is erg verwaarloosd maar klaagt daar nooit over. Bovendien toont hij medelijden'.

De Heroduspoort*

Daarna sprak de Heroduspoort. 'Het is niet goed als de soldaten de stad zouden binnentrekken door de vuile, vervallen Mestpoort. We moeten er juist voor zorgen dat ze op een mooie manier de stad binnenkomen. Ik zal ze de bloemen waarmee ik versierd ben geven om ze te verwelkomen. O, laat het leger alstublieft via mij de stad binnengaan!'

En de engelen riepen: 'Misschien moet de Heroduspoort het wel worden, want dat is de liefste poort van allemaal...'

* De Heroduspoort heet in het Ivriet Sja'ar Haperachiem, de 'Bloemenpoort'.

De Nieuwe Poort

Daarna nam de Nieuwe Poort het woord. 'Ik ben de kleinste van alle poorten. En ik ben nog zo jong dat ik niet eens meetel als een van de Zeven Poorten! Ik weet dat ik helemaal geen recht van spreken heb, maar ik wil toch zeggen dat mijn hart bloedt om wat ik voor me zie. Iedere dag wordt er om me heen gevochten. De soldaten van Jordanië staan bovenop me en schieten op de Israëlische militairen aan de overkant. Ik doe mijn best om ervoor te zorgen dat ze uitglijden over mijn stenen, zodat ze mis schieten. O, laat het leger toch via mij de stad binnentrekken!'

En de engelen zeiden: 'Laat de Nieuwe Poort de eer krijgen! Hij doet zo zijn best om de Israëlische soldaten te helpen!'

De Gouden Poort

Vervolgens was de Gouden Poort aan de beurt. Hij moest schreeuwen en was moeilijk te verstaan omdat hij aan allebei de kanten gesloten is. 'Heer der Wereld', begon hij. 'Al eeuwenlang is mijn ingang afgesloten met grote zware stenen. Alle andere poorten kunnen open en dicht, maar ik niet.

U heeft beloofd dat het joodse volk via mij weer terug zal keren naar de Har Habajiet, de Tempelberg. Laat daarom de soldaten door mij de stad binnenkomen!'

Maar de engelen fluisterden: 'De Gouden Poort heeft gelijk, maar hij zal pas geopend worden als de Masjiach komt. Hij zal dus nog even moeten wachten...'

De Leeuwenpoort

Toen wees God op de Leeuwenpoort. 'Er is één poort die we nog niet gehoord hebben, zei Hij. 'Leeuwenpoort, ga je gang. Daarna zullen we beslissen via welke poort het Israëliische leger Jeroesjalajiem zal binnentrekken'. Maar de Leeuwenpoort zweeg. 'Leeuwenpoort, nu is het jouw beurt om te spreken', zei God.

Met zachte stem zei de Leeuwenpoort: 'God in de Hemel! Waar ik ook kijk, aan alle kanten zie ik vechtende soldaten. Velen raken gewond. Het is hartverscheurend. Ik kan het zo niet langer aanzien. Het maakt mij helemaal niets uit door welke poort de soldaten de stad binnen zullen trekken, als het vechten maar ophoudt!

God en de engelen luisterden naar de Leeuwenpoort. Op zachte toon overlegden ze met elkaar. Tenslotte zei God tegen de Leeuwenpoort: 'Je bent de enige van de poorten die zei dat een mensenleven belangrijker voor je is dan je eigen eer. Daarom hebben we besloten dat het leger via jou de Oude Stad zal binnengaan. De soldaten, die net zo dapper vechten als jonge leeuwen, zullen door de Leeuwenpoort gaan'.

Nog geen uur later trok het Israëliische leger via de Leeuwenpoort de Oude Stad binnen. Toen ze bij de Kotel kwamen werd er sjofar geblazen. Iedereen die dat hoorde wist dat de poorten van Jeruzalem open waren, en dat de stad weer herenigd was.

☺ *Als je het verhaal goed gelezen hebt dan kun je de zinnen hieronder afmaken. Kies uit de woorden in het vak:*

1. De **Jaffapoort** staat naast de _____
2. De **Damascuspoort** staat in de richting van het _____
3. De **Mestpoort** staat het dichtst bij de _____
4. De **Heroduspoort** is versierd met _____
5. De **Gouden Poort** is _____

* bloemen * afgesloten * Davidstoren * Kotel * noorden *

☺ *Onthoud goed wat je hierboven hebt ingevuld. Op bladzijde 20 zie je alle poorten. Van welke poorten weet je zeker welke naam er bij hoort? Vul die namen alvast in.*

Lees daarna de zinnen die hieronder staat. Als je goed nadenkt kun je nu de namen van alle poorten invullen:

De **Leeuwenpoort** is een buurman van de Gouden Poort

De **Nieuwe Poort** is een buurman van de Jaffapoort maar niet van de Mestpoort.

De **Zionpoort** is een buurman van de Mestpoort.

